

Гук О.
*студентка групи ПРзм-21 ННІПОТ
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
конституційного, адміністративного і
фінансового права ЗУНУ
Росоляк О.Б.*

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ, ЇХ БАТЬКІВ ТА ОСІБ, ЩО ЇХ ЗАМІНЮЮТЬ

Однією із найважливіших цілей розбудови правової держави є забезпечення прав та свобод кожної людини та громадянина, що проживають на її території, зокрема кожної дитини. Тому підвищена увага фахівців у сфері юриспруденції прикована до неповнолітніх, які є однією з найменш захищених ланок суспільства та потребує особливого вивчення для забезпечення та реалізації їхніх прав. Дана специфіка пов'язана з тим, що неповнолітні є особливим суб'єктом адміністративної відповідальності, враховуючи їхні фізичні, вікові та психологічні аспекти.

Метою даної роботи є проаналізувати сучасний стан законодавства стосовно адміністративної відповідальності неповнолітніх, їх батьків та осіб, що їх замінують, оскільки вчинення правопорушень неповнолітніми є одним із індикаторів актуального стану суспільства відносно його морального та соціально-побутового розвитку.

Одним із основних нормативно-правових актів, в яких встановлена адміністративна відповідальність неповнолітніх, є Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП), проте він не дає чіткого визначення стосовно самого поняття «неповнолітній». Визначення даного терміну відображено у Законі України «Про сприяння соціальному ставленню та розвитку молоді в Україні», де вказано що неповнолітній – це громадянин віком до 18 років. Водночас, коли йдеться про особу, яка підлягає адміністративній відповідальності, то мається на увазі особа віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років.

Відповідно до ст.12 КУпАП суб'єктами адміністративної відповідальності визнаються неповнолітні особи, які досягли шістнадцятирічного віку на момент вчинення правопорушення. Проте у випадку скоєння правопорушення особами у віці від 14 до 16 років, тобто такими, які ще не суб'єктами адміністративної відповідальності, їхні законні представники нестимуть відповідальність у вигляді накладення штрафу відповідно до ст.184 КУпАП. Таким чином, здійснюється опосередкований вплив на виховання неповнолітніх за допомогою чого відбувається профілактика вчинення ними правопорушень.

Адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил

співжиття, а також запобіганню вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

До неповнолітніх віком від 16 до 18 років, які вчинили правопорушення, застосовуються заходи впливу або адміністративні стягнення. До вищевказаних заходів впливу відносять:

– зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого;

– попередження;

– догана або суворя догана;

– передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремих громадянам на їх прохання.

У разі вчинення неповнолітніми адміністративних правопорушень, передбачених статтями 44, 51, 121-127, частинами першою, другою і третьою статті 130, статтею 139, частиною другою статті 156, статтями 173, 173-4, 174, 183-1, 185, 190-195 цього Кодексу, вони підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах відповідно до ст.24 КУпАП.

Якщо у результаті вчинення неповнолітнім адміністративного правопорушення заподіяно матеріально шкоду у розмірі не більше одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян, то відповідно ст.40 КУпАП, суддя має покласти на нього відшкодування заподіяної шкоди або зобов'язати своєю працею усунути її за умови, якщо неповнолітній має самостійний заробіток.

За правопорушення неповнолітніх, які не досягли шістнадцятирічного віку, відповідальність несуть батьки або особи, що їх замінюють. Відповідно до ст.12 Закону України «Про охорону дитинства» на кожного з батьків покладається однакова відповідальність за виховання, навчання і розвиток дитини. Батьки або особи, що їх замінюють зобов'язані виховувати дитину, піклуватись про її здоров'я, фізичний, духовний і моральний розвиток, навчання, створювати належні умови для розвитку її природних здібностей, поважати гідність дитини, готувати її до самостійного життя та праці. Батьки та особи, що їх замінюють, несуть відповідальність за порушення прав обмеження законних інтересів дитини на охорону здоров'я, фізичний і духовний розвиток, навчання, невиконання та ухилення від виконання батьківських обов'язків відповідно до закону, зокрема ст.184 КУпАП. За вчинення неповнолітніми діянь, які містять ознаки злочину, якщо вони не досягли віку, з якої настає кримінальна відповідальність, несуть адміністративну відповідальність батьки або особи, що їх замінюють.

У теперішній час можна спостерігати тенденцію стосовно того, що адміністративна відповідальність не виконує своїх функцій. Законодавство маючи достатньо прогалин в самому процесі притягнення до адміністративної відповідальності не дає бажаного результату, оскільки застосування заходів виховного впливу на неповнолітніх не є

ефективними. Важливо зазначити те, що законодавець акцентує увагу на гуманності та виховному аспекті адміністративної відповідальності, проте система заходів для неповнолітніх є недостатньо дієвою, а процедура досить неефективною.

Таким чином механізм відповідальності неповнолітніх потребує глибокого вивчення та вдосконалення для подальшого реформування законодавства в цьому напрямку. Враховуючи доступ сучасної молоді до інформаційних ресурсів, зростання темпів акселерації та підвищення кількості правопорушень неповнолітніми доцільно було б переглянути поняття адміністративної відповідальності неповнолітніх та види санкцій у випадку її настання. Для початку необхідно чітко обумовити поняття «неповнолітній» та коло осіб, що замінюють їх батьків, внести додаткові поняття обтяжуючих та пом'якшуючих обставин для них, також диференціювати види покарання у відповідності до вчиненого правопорушення чи проступку. Для ефективного застосування та впровадження вищевказаного потрібно вдосконалити процесуальну сторону провадження адміністративної відповідальності неповнолітніх. Також додаткового аналізу та вдосконалення потребує превентивна діяльність стосовно вчинення правопорушень неповнолітніх з метою їх запобігання.

Список використаних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984р. №3610-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
2. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001р. №2402-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
3. Коваль Л.В. Адміністративне право України. –К.: Основи, 1994. –154 с.
4. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. -№30.
5. Про сприяння соціальному ставленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 5 лютого 1993р.//ВВР України. - 1993. - №16. – Ст.167.